

Hu „ti

Találkoztam Huszti Péterrel, egy interjúról lett volna szó. Tíz éve is van, hogy hosszabban beszélgettünk. Teltek az órák, számomra nagyszerűen és értelmesen.

Afféle ritka alkalom volt...! Aztán beesteledett és rá kellett térnem találkozásunk „hivatalos” részére.

En kérdeztem is szorgalmasan, Huszti válaszolt. Amikor menni készültem, barátí gesztusként kezembe adta egybefűzött írásait.

És én most visszaélek veled Mert bármennyire is erőlködnék, nem lennék képes hübb képet rajzolni Huszti Péterről, mint ő maga.

Alljon itt az én önkényem szerinti válogatásban saját írásainak néhány töredéke, következék néhány általam jellemzőnek tartott szemelvény Huszti Péter „titkos naplójából”.

V. I.

Harmincvalahány évesem végigkísérte a játék. Gyötörte mindig a vágy: az ismeretlen megismerésére, titkoszatos tájak, emberi sorsok felfedezésére, könyvek, versek, történetek habzsolására és gyötörte a kényszer, hogy élményeimet elmeséljem, játékaimat másokkal is megosszam.

*

Mesékből tudom, háború volt, mikor születtem. 1944 májusa. Egy pince volt a világ. Fönt ágyúzás, aknátűz, lenn a nyirkos falak közt félelem, vízhiány. Ennyi volt különleges. Inkább azörnyű! A többi: a gyermekkor, kamaszévek, a gimnázium, valószínűleg olyan, mint mindenkié. Játsszótársak, életre szóló barátságok, szerelmek, életre szóló csalódások, nagy kibékülések. Zsúfolt évek! A Trombitás utcában laktunk, a Vasas-pálya mellett, a domb tövében. A Rózsa-domb! Vadregényes sziklával, magaslesekkel. Dültek az indiáncsoták, a számháborúk, télen véget nem érő rödlizások, tavaással foci, cserebogárvadászat, denevérkergetés, látbonisz, fejelés. Bábszínház egy nagy ruhászekrényben és mesék, fantáziálás, színház a kertben, a gyümölcsfák, rongyok, madzagok között, pokrócpalástban, papírkoronák alatt, komédiák, tragédiák... aminek írója, rendezője, főszereplője is én voltam.

Itt állok ismét a Lőrántffy úti általános iskola udvarán,

Szti Péter kos naplója"

a tűző napon, kedves, ismerős tanítónénik, kipirult anyukák, apukák, nagymamák, nagypapák, ünneplőbe öltözött rokonok között. Évnyitó van.

Vendég vagyok. Régen kijártam már az általánost, a gimnáziumot, a főiskolát, a Madách Színházban játszom, filmezem, a tévében is mutogatnak, hát megnézgetnek, finoman köszöngetnek, sügva gratulálnak, a kollégista lányok lepillesznek az erkélyről. Próbálok természetesen viselkedni. Most rólik van szó, csak rólik, ezekről a drága, átszellemült pofájú kis zupásokról. De hát fesszengek, izzad a szemem, izgulok, torkomban a szívem, legszívesebben elájulnék!

Egy furcsa nap

A diszleteket, ruhákat, karkodát és szakállakat a Nemzeti Színház kölcsönözte. Szerda délelőtt kellett elhozniuk! Az érettségi napjára zavarosan és alig-alig emlékszem, de ez a nap, ez a szerda kristályosan belém vésődött.

Furcsa nap volt. Alkonyi sötétség, füst, korom terpszkedett a városom már reggel. A Nemzeti művészbejáróján nem tudom léptek-e már be nagyobb megfigyeléssel, a kanyargó folyosókon suttogtak-e már ünnepélyesebben. Végigjár-

tuk a titokzatos aktákkal, dossziékkal, évtizedes leltárkönyvekkel teli porszagú irodákat, jelmeztárat, vászlottunk a díszes karkodból, boltives ajtókból, ablakokból, naftalin szagú drapériákból, majd lábujjhegyen átmertünk egy hatalmas szinpadra. Ott lent, az elérhetetlennek tűnő mélyben, kis lámpák hunyorgó fényében már elkezdődött a valódi próba, valódi színészekkel.

Nem tudtuk az időt tovább húzni, elvezgettünk mindent. Kifelé jövet, azért úgy intéztük, hogy a színészbűfén is átjöhjünk, és bizony gyorsan kezdett kalapálni a szívem, amikor az úszkáló kék cigarettafüstön keresztül szemtől-szembe láttam Bessenyei Ferit, Tompa Pufit, Somogyi Bogyt, Kálmán Gyurit, Balázs Samut, Gózon Gyulát, Kemény Laci bácsit, Raktsányi Kutyut, hogy csak hirtelen és bocsánat! — csak ilyen mai bizalmasan — nevezem őket. Alig találtam ki a hatalmas ajtón. Micsoda délelőtt! Kite érdekelt, hogy sűrű fekete kód borította a Körutat, hogy alig-alig bírtam cipelni a rám pakolt arany gombos jelmezeket, hogy a szűfolt buszon faradt, ideges utasok kinéztek bennünket. Kit érdekelt?! Kávészag volt és cigarettafüst és művészbejáró az Emlékvél szemben és előadás, taps

és vasfüggöny és majd ott állunk mi is a rivaldafényben, és majd tombol a közönség. Sokáig pakolásztunk a diszteremben és már megint este volt, mikor baktattam hazafelé a Marcibányi téren és fagyos, zúzmárás ködben kimelegedve, kipirulva úgy döntöttem, hogy most már csak színesz lehetek.

Főiskolások — kamerához!

Szó sem lehet róla! Nem hát! Nem helyültünk meg! Napi 150 forintért nem fogunk lovagolni, küzni a sárban, vívni és hősi halált halni füstben, koromban, ágyútűzben. Végül is a főiskolás is mindjárt színész. Abból él: hogy piros sapkás katonákat, zöld csizmás szaronyosokat, kocsiakat, lovakat, főiskolásokat kérjük azonnal a kamerákhoz! Most rögtön kimegyünk a filmgyárba és megmondjuk a gyártásnak, rendezőnek, igazgatónak, és kész!

Kimentünk, megmondtuk. — Gyula bátyám, ezt 150 forintért nem csináljuk!

— Jaj, srácok, nem tudtam még mondani nektek, nem is tudok 150-et fizetni. Utánanézttem, sajnos most csak 100-ra van keret.

— Csak 100! — hát ez borzasztó! Legalább 150-et nem lehetne?

— Nehéz ügy! Nem tudom. Esetleg. Megpróbálom!
— Előre is nagyon szépen köszönjük, Gyula bátyám!
— Oké, srácok! Viszlát!

*

A Vigszínháznál piros lámpát kapok, ő utolér, lecsavarja az ablakot, Integ, hogy mondani akar valamit. Az én ablakom bosszantóan nehezen jár, de hát rángatom, vacakolok, végre sikerül.

— Parancsoljon! — mondom némi büntudattal.

Szemüveges, tudósféle, finom kis ember ül a nagy kocsiában. Rám bámul: jól van! Megismert — zavarban van.

Parancsoljon! — mondom még egyszer, — s várom, hogy csak oktasson, rójon meg tanórasón.

Kérem tisztelettel... hogy ön egy barom!

*

A repülő évek kódében, a hűtlenül ellobbanó estékből, szemek néznek a szemembe: baráti szemek, segítséget várók, gyűlölettől izzók és elkeserítőek, ernerváltak, cinikusok, lassan pislogók. Karok nyúlnak felém, megragadnak, magasba emelnek, vigyázva segítenek, eldobnak. Izgalmas arook gyúlnak ki, mint jelzőlámpák. Barátságok szövődnek, szerelmek sorvadnak el.

És az életünk! Ahogy az

Bónk bán, 1961.
A Rókóczi Gimnázium előadása

ras? Búnök bugyborékolnak ott lenn valahol, irigység, gonoszság, rosszindulat? Csak erőszakosan rápakolunk mindent, iskolákkal, évekkkel. Tudást, szeretetet, megértést, lemondást. Szigorúan börtönbe zárjuk, bevakoljuk a lelkünk alját? Es ha felfordul minden, ha már nem érdemes többé féken tartani a mérgező gázokat, mert nincs miért, nincs kiért. Akkor mi lesz? Akkor menekülni kell a vulkán elől, a lélek alja elől. Akkor kezdődik ennek a Jágónak a ljas, fekete története.

*

Műhely ez is. Igen! Ez az épület. A színpad, a körfüggöny védőbástyájával, az álmósító próbálampák, a betakart zenekari árok a kisasztallal és fotelekkel, a tátozó, kíváncsian várakozó nézőtér, a folyosók a nagy tükrökkel, a kelléktár kincsekkel, kardokkal, pisztolyokkal, szobrocskákkal, viharvert okulárrékkal, páncélokkal és egy ijesztő csontvázportással, a kék levegőjű duruzshely: a büfé, ez a kíváncsú pletykatanya, a szűk öltözők; festékekkel, pufnikkal, szakállakkal, fontos üzenetekkel, és szerelmes levelekkel a tükrök alatt, a szép, új előcsarnok a nevető arccal és a fájdalmas, megismételhetetlen fotóemlékésekkel, a keskeny tyűklépcső, a nap-sütőtte, nyüzsgő, ki-be rohangáló iroda, ahol nonstop-koncert folyik hat telefonra, négy írógépre és egy női karra, és a hangulatlampa tanácsterem elefejtett darabokkal, szerepekkel, ledorongolással, és mennybementelékkel.

Igen!

Műhely ez is.

A színház. Ahol élünk...

Egy fő kedvencem a Peer Gynt (Aeese haló)

Egy érdekes kép: legújabb filmemben egy zangoraművést játszom. Itt éppen koncert közben...

estéket át-meg átmosta. A reggelek, a nappalok, a nyarak, az évek. Az életem. Egy-egy új ember; kinyíló élet, egy-egy új szerep. Így szövődhetett az évegek szőtt, végtelen Peer Gynt szönyege — így tolakodott az életembe hivatalosan — Trepiljov tévona kétségbeesése, Jágó magát is porrá égető vulkán-gyűlölete, Lajos király szereleme, költészet és — váratlanul — egy norvégiai utazás, észak, a fjordok hangulata, távolról Hamlet üzenete Helsingör falaiból, zászlót szaggató orkánjából, a Trollok hátorzongató vicso-ra, Ibsen rozsdásodó szobra, a Vigeland-park szoborvívői, Sonja Hennie jeltelen sírja és a kis faházak sora a sisánc mellett, a tavasszal is hóval tapasztott, bezárt ablakok fényugara, s mögöttük — képzeletemben — a kandalló lobogó tüze, ami körül talán most is lázas történetek születnek, furcsatitokzatos mesék szövődnek.

Jágó története

Dumálnak, puszognak, sutyorognak hidak alatt, kövekben, hálósobák függőnyei mögött. S közben rohadnak a kapcsolatok. Rohad a barátság, pusztl a szerelem.

Hat a méreg!

Lehet, hogy a lelkünk alja ilyen? Ilyen izsapos, mocsar-

Hamlet vagyok!
A dón királyfival
megjártam
a mennyországot
és a poklot

Huszt Péter „titkos naplója”

Bajusz ellenőrzés!
Feleségemmel
és Gergő fiammal

